

Ärende: VN/16699/2021

Begäran om utlåtande om utveckling av kommunernas praxis i fråga om statsunderstöd

1. Bakgrund

Välj bland följande alternativ

Kommun

2. Förslag till utveckling av kommunernas praxis i fråga om statsunderstöd

Förslag 1: Tydligare styrning och klarare principer för finansieringen

Pienen kunnan näkökulmasta, josta henkilöstöresurssit ovat niukat, olisi valtionavustukset järkevampi kanavoidsa valtionosuuksien kautta. Sivistystoimessa olisi mahdollista kanavoidsa valtionrahoitusta esim. jakamalla oppilasmäärien mukaan.

Raportissa todetaan, että ajankohtaiseen ja reagointia vaativaan tarpeeseen valtionavustusjärjestelmä olisi sopivin. Korona-aikana pienessä kunnassa olisi nimenomaan toivottu, että rahoitus olisi tullut valtionosuuksien kautta avustusten haun kuormittavuuden vuoksi. Nykyjärjestelmässä kuntien tasa-arvoisuus ei toteudu, koska isommilla kunnilla kasvukeskuksissa on paremmat mahdollisuudet esim. rekrytoida projektivetäjiä hankkeisiin. Pienessä kunnassa nämä tehtävät kasaantuvat olemassaolevalle henkilöstölle. Tämän vuoksi olisi kiinnitettävä huomiota kuntien yhdenvertaiseen kohteluun.

Förslag 2: Beaktande av effekterna av omstruktureringen av välfärdsområdenas och kommunernas uppgifter

On tärkeää, että huomioidaan kunnille jäävät tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä varsinkin niissä hankkeissa, joissa tehtävät ovat osittain päällekkäisiä hyvinvointialueiden kanssa. Kun valtionavustusta hyvinvointialueille myönnetään, pitäisi huomioida vaikuttavuus koko alueella, eikä ainoastaan kasvukeskuksissa.

Förslag 3: Beaktande av de kommuner som har en svag ekonomi

On tärkeää, että heikossa taloudellisessa asemassa olevat kunnat huomioidaan valtionavustuskäytännöissä. Kriteeristöön on kuitenkin kiinnitettävä huomioita, jotta varat jakautuisivat oikeudenmukaisesti.

Förslag 4: Förutsägbar verksamhet enligt en årsklocka

Valtionavustusten ajoittuminen toiminnan ja talouden suunnittelun aikataulujen mukaan on tärkeää. Hakuaikojen on oltava riittävän pitkiä, jotta kunnille annetaan tosiasiallinen mahdollisuus selvittää hakumahdollisuuksiaan. Ainoastaan pitkäjänteiset avustustoiminnat soveltuvat kanavoitaviksi valtionavustusjärjestelmän kautta. Päätökset mahdollisista avustuksista on tultava riittävän ajoissa kuntien talousarviotyöhön nähden.

Förslag 5: Främjande av kunskapen, informationen och hörandet på bred front

Ehdotetut toimenpiteet ja keinot ovat pienen kunnan näkökulmasta haastavia toteuttaa. Käytettävät analytiikkatyökalut olisi tuotettava valtionavustusviranomaisen toimesta.

Förslag 6: Bättre genomslagskraft när man stöder små aktörer och projekt

Esitetyissä toimenpiteissä ja keinoissa mainitut asiat toimisivat hyvin pienten kuntien näkökulmasta. Verkostomainen toiminta, jossa fasilitaattorina toimii ulkopuolinen taho, on hyvä ratkaisu pienten kuntien näkökulmasta. Ongelmana on ainoastaan se, että pienen kunnan näkökulmasta tieto niistä pitäisi olla koottuna yhdessä paikassa. Osallistujamäärä on yleensä myös rajattu ja näihin pääseminen saattaa olla haastavaa. Byrokratian keventäminen on pienen kunnan näkökulmasta elintärkeää. Tärkeää on myös, että lähtökohtana on aina se, että rahoitus tapahtuu valtionosuuksien kautta.

Förslag 7: Tillgodogörande av nätverk

Verkostotyössä on pienten kuntien näkökulmasta haasteena henkilöstöresurssit. Kaksikielisenä kuntana pitäisi verkostoissa huomioida myös se, että osassa Suomen kuntia henkilöstö on äidinkieleltään ruotsinkielisiä.

Förslag 8: Tydligare roller och processer för understödsverksamheten

Avustusprosessien ympärillä oleva byrokratia on suuri haaste pienessä kunnassa. Pienessä kunnassa halu ja tarve kehittää on yhtä suuri kuin isommassa kunnassa mutta avustusprosessien hallinnoinnin viemä aika rajaa mahdollisuudet osallistua toimintaan, mikä heikentää yhdenvertaisuutta.

Förslag 9: Bättre enhetlighet och transparens

Ehdotus siitä, että hallinnointi tapahtuisi keskitetysti yhtenäisessä verkkopalvelussa on hyvä. Myös tietosisältöjen yhtenäistäminen olisi hakijoiden kannalta hyvä ratkaisu. Kunnat raportoivat esim. taloustietojaan jatkuvasti ja tämän vuoksi olisi hyvä, että viranomaisilla olevat tiedot haettaisiin suoraan tietokannoista.

Förslag 10: Utnyttjande av konsekvensbedömning och principer för mätning

Vaikutusten arviointiin ja mittaukseen tarvittaisiin pienessä kunnassa valtionavustusviranomaisen tarjoamia valmiita työkaluja. Työkalujen käyttämiseen tarvitaan koulutusta.

Förslag 11: Främjande av genomförandet av resultaten i praktiken med hjälp av principer, verksamhetsmetoder och förpliktelser

Valitettavan usein hankkeet ovat niin lyhytaikaisia, että niiden juurruttaminen osaksi vakituista toimintaa on mahdotonta. Valtionavustuksilla palkatulle tärkeälle henkilöstölle ei ole mahdollisuutta osoittaa talousarviovaroja hankkeen loputtua. Tämän vuoksi olisi toivottavaa, että selkeästi pitkäaikaisten tarpeiden rahoitus, joille tiedetään olevan tarvetta myös hankkeen loputtua, rahoitettaisiin mieluummin valtionosuusjärjestelmän kautta. Esimerkkinä korona-aikojen panostukset oppilaiden hyvinvointiin. Jo nyt on selvää, että ongelmia ei ratkota muutaman vuoden valtionavustuksilla.

3. Allmänna iakttagelser av utvecklingsförslagen

Allmänna iakttagelser av utvecklingsförslagen

Kristiinankaupungissa valtionavustuksia haetaan eniten sivistystoimessa ja vapaassa sivistystoimessa. Sivistystoimessa kehittämistarpeet ovat pitkäaikaisia ja tarve toiminnalle ei loppu, kun hanke päättyy. Tämä johtaa siihen, että he ovat jatkuvassa paineessa löytää lisärahoitusta valtionavustusjärjestelmän kautta, joka kuormittaa vähäisiä henkilöstöresursseja. Tämän vuoksi valtionavustusten sijaan sivistystoimen avustukset pitäisi kanavoida valtionosuusjärjestelmän kautta. Rahoituksen kanavoimisen valtionosuusjärjestelmän kautta pitäisi aina suosia, kun kyseessä on tarve, jolla tiedetään olevan kustannusvaikutuksia ja joiden tiedetään jatkuvat pitkällä aikavälillä.

Vapaassa sivistystyössä toiminta on enemmän projektiluontoista ja toimintaa voi suunnitella syklisesti. Vapaassa sivistystyössä koetaan, että valtionavustukset sopivat heidän toimintamuotoonsa erinomaisesti. Myös muilla toimialoilla esim. keskushallinnossa sekä kulttuuri- ja nuorisotoimessa esiintyy enimmäkseen projektiluonteisia kehitystarpeita, joita on mahdollista jatkaa omin avuin, kun hanke on loppu. Pienen kunnan näkökulmasta on kuitenkin hyvin tärkeää, että hankkeiden vaatima byrokratia olisi mahdollisimman vähäistä, että vähäiset resurssit voitaisiin keskittää itse kehitystyöhön. Myös omarahoitusosuusvaatimukset saattavat tuottaa ongelmia pienissä budjeteissa, mikäli tarve ei ole tiedossa talousarviotyön aikana.

Riskinä rahoituksen kanavoimisessa valtionavustusten kautta on, että se aiheuttaa eriarvoisuutta kuntalaisten näkökulmasta, koska suuremmilla kunnilla on paremmat mahdollisuudet hakea avustuksia kuin pienemmillä kunnilla. Rekrytoinnin haasteet ovat suuret ympäri Suomen mutta suurimmat kunnissa, jossa keski-ikä on korkea.

Segervall Mila
Kristinestads stad

Mäkelä Maarit
Kristinestad stad - Maarit Mäkelä, talousjohtaja